

Ethiopië 2011

Het kost heel wat moeite om op 3 januari 2011 met de bus vanaf mijn woning in een buitenwijk van Arnhem naar het treinstation te reizen. Vanwege de extreme gladheid rijden de stadsbussen 's ochtends niet omdat ze de brug over de Nederrijn niet over kunnen komen. De op- en afritten zijn veranderd in een grote ijsbaan. De taxi's die nog wel rijden zijn helaas allemaal bezet. Ik dacht dat de problemen met de infrastructuur pas in Ethiopië zouden beginnen, maar ook in een modern westers land zoals Nederland valt het bij een matige vorst niet mee om Schiphol te bereiken. Het avontuur begint dus nu al bij een bushalte in Arnhem.

Enfin, na samen met twintig andere forensen een uur in de vrieskou gewacht te hebben, verschijnt er dan toch een bus. Een licht gejuich stijgt op. De chauffeur probeert de stemming erin te houden door iedereen zonder te betalen mee te nemen. Nogmaals wordt er gejuicht. Het wordt krap maar uiteindelijk arriveer ik op tijd op Schiphol. Voor Fox Vakanties ga ik een 18-daagse rondreis in Ethiopië begeleiden. De groep die twee dagen na mij zal arriveren bestaat uit 19 personen met een gemiddelde leeftijd van 65,7 jaar. Het jongste stel is beiden 51. Op de website van Fox staat deze Ethiopië-reis op de volgende manier aangeprezen: "Ethiopië, een fascinerend, uniek land en zeker met geen enkel ander land te vergelijken. Een smeltkroes van culturen en met een diversiteit aan natuur die u versteld zal doen staan." Ik ben heel benieuwd naar deze voor mij nieuwe bestemming.

Als ik eenmaal in het Lufthansa-toestel zit en uit het raampje kijk zie ik op de bagageband, die traag de buik van het toestel vult, mijn koffer voorbijkomen. Dat is in ieder geval een zorg minder. Naast me zit in eerste instantie een slanke Ethiopische dame die niet veel ruimte inneemt. Helaas wordt zij al snel 'ingeruild' voor een gezette Amerikaan omdat zij graag bij haar familie voorin het toestel wil zitten. De Amerikaan is ongeveer twee keer zo breed waardoor er voor mij aanzienlijk minder ruimte overblijft. Dat is er weer een zorg bij.

Via Frankfurt gaat het naar de hoofdstad van Ethiopië, Addis Abeba. Tot Frankfurt is het maar een uur vliegen en naar Addis Abeba komt daar nog eens zes uur en tien minuten bij. De stewardess blijft de naam Addis Abeba gedurende de hele vlucht op een enigszins komische manier uitspreken, namelijk met de klemtoon op 'be' in plaats van op de 'A' van Abeba. Het toestel landt zoals gepland om kwart over negen 's avonds. Het visum krijg ik zonder probleem, maar wel na betaling van twintig dollar, in mijn paspoort geplakt. In de aankomsthal wissel ik om te beginnen honderd euro. Ik krijg er 2200 birr voor. In één euro gaan dus 22 birr, maar de birr is sterk aan het devalueren dus deze koers stijgt snel. In de praktijk heb je genoeg birrs voor deze reis als je driehonderd euro wisselt. Na wat gesoebat over de prijs van de taxirit zet de chauffeur me af in een vaag steegje met een gesloten hekwerk. Toch blijkt het door mij telefonisch geboekte Mr. Martin's guesthouse zich achter het hoge hek te bevinden. Nadat de chauffeur flink aan het hek rammelt, gaat er ergens een deur open. Ik word hartelijk welkom geheten en de gastheer wijst me mijn kamer waar je overvallen wordt door de stilte.

Ethiopië in het kort

De geschiedenis van Ethiopië begint bij de legende van het ontstaan van de mensheid. Er zijn vele plekken in Ethiopië waar werktuigen en rotsschilderingen zijn gevonden die duiden op de aanwezigheid van de eerste echte mensen. Als datum van de stichting van een staat wordt 980 voor Christus aangehouden. De tempel van Jeha, vermoedelijk gebouwd in de 8e eeuw voor Christus is waarschijnlijk het oudste gebouw dat nu nog in Ethiopië te bezichtigen is.

Ethiopië betekent 'Verbrand gezicht' vanwege de donkere huidskleur van de inwoners. Ethiopië ligt in het noordoosten van Afrika, in de zogenaamde Hoorn van Afrika en is ingesloten tussen vijf andere landen, namelijk Eritrea, Djibouti, Somalië, Kenia en Sudan.

Het landoppervlakte is 1.104.300 km² ofwel 31 keer zo veel als Nederland. Er zijn 85 miljoen inwoners waarvan 63% christelijk en 34% islamitisch. De gemiddelde leeftijd is bij vrouwen 48 en bij mannen 46 jaar. De levensverwachting is 51,8 jaar (Nederland 79,2) en analfabetisme 57,5%. De nationale taal is het Amhaars.

Om het kort te houden volgt hier de meest recente geschiedenis vanaf 1900.

Met Keizer Menelik II (1889-1913) begint de moderne tijd in Ethiopië. Hij stichtte de hoofdstad Addis Abeba en liet de enige spoorlijn van de hoofdstad naar Djibouti aanleggen waardoor ze weer toegang tot een zeehaven hadden. Van 1913 tot 1916 was de losbollige kleinzoon van Menelik II, Lidy Yasu aan de macht. Hij was ook Islam-aanhanger en daarom niet aanvaard door de christelijke leiders van de kerk. In 1916 werd hij uit de macht ontzet. Meneliks dochter Zawditu werd tot keizerin gekroond met haar neef Tafari Makonnen als regent. In 1930 stierf Zawditu en Tafari Makonnen liet zich onder de naam Haile Selassie tot keizer kronen. In 1931 schafte hij de slavernij af en riep een parlement in het leven.

Aan de regering van Haile Selassie kwam tijdelijk een einde toen de Italianen in 1936 Ethiopië binnenvielen en op 5 mei Addis Abeba bezetten. Haile Selassie vertrok voor een onvrijwillig ballingschap voor vijf jaar naar Londen. Toen de Italiaanse bevelhebber Mussolini in 1940 echter de kant van Nazi-Duitsland koos, kon Haile Selassie op de onvoorwaardelijke steun van Groot-Brittannië rekenen. Haile Selassie viel vanuit Soedan samen met Engelse en Ethiopische strijdkrachten zijn land binnen. Op 5 mei 1941, precies vijf jaar nadat de Italianen Addis Abeba hadden bezet, trok Haile Selassie als overwinnaar zijn hoofdstad binnen. De periode van '60 – '73 is een onrustige tijd als guerrillabewegingen vechten voor onafhankelijkheid.

In 1973 en 74 heerst in Ethiopië vanwege de aanhoudende droogte ernstige hongersnood. Omdat de autoriteiten dit ontkennen en niets doen om de bevolking te helpen wordt Haile Selassie op 12 september 1974, na zeven maanden van stakingen, demonstraties en boerenopstanden door de militairen uit zijn macht ontzet. Een jaar later overlijdt Haile Selassie in gevangenschap onder verdachte omstandigheden.

Kolonel Haile Maryam Mengistu wordt in 1977 uitgeroepen tot staatshoofd. In 1984 heerst er opnieuw een grote hongersnood tengevolge van de langdurige droogte en Mengistu moet hulp van het buitenland inroepen. In 1987 wordt de Democratische Volksrepubliek Ethiopië uitgeroepen, Mengistu blijft aan de macht en wordt president. In 1991 neemt het Ethiopische Volksrevolutionaire Democratisch Front Addis Ababa in. Vanwege de onlusten vlucht Mengistu in vrijwillige ballingschap naar zijn boerderij in Zimbabwe.

De socialistisch politicus Meles Zenawi komt aan de macht. In 1995 vinden er algemene verkiezingen plaats, waarbij Zenawi tot premier van een federale regering wordt gekozen. Hij liberaliseert langzaam maar zeker de economie. Ook voert hij een nieuwe grondwet in welke de provincies verregaande autonomie verschaft. Zenawi verandert de eenheidsstaat in een federatie van 9 staten. In mei 2010 wordt hij opnieuw herkozen, maar met veel machtsvertoon. Het geeft te denken dat twee campagnevoerders van de oppositie onder verdachte omstandigheden zijn omgekomen.

Addis Abeba

Na een uitstekende nachtrust zie ik bij het ochtendlicht wat een gezellige tuin het guesthouse heeft. Het ontbijt gaat er goed in en de beroemde Ethiopische koffie maakt zijn reputatie meer dan waar. Ik neem een makiato. Dit lijkt het meest op cappuccino en smaakt daar ook naar. Het klimaat is aangenaam. De zon schijnt heerlijk maar doordat Addis Abeba op 2350 meter hoogte ligt, is de warmte niet drukkend.

Doordat ik twee dagen eerder dan de groep in Addis Abeba arriveer, heb ik tijd om de stad een beetje te verkennen. Zodoende kan ik vast wat bezienswaardigheden bezoeken die we met de groep ook gaan doen. Hierdoor zou ik een soepele start van de rondreis kunnen maken. Deze opzet slaagt helaas maar gedeeltelijk door wat tegenslagen, maar daar kom ik later nog op terug. De eerste dag ga ik vanuit mijn guesthouse met een blauwe minibus op stap. Er rijden honderden van deze busjes door de stad. Ze rijden een vaste route en je kunt voor 1 tot 5 birr mee. In een euro gaan 22 birr.

Ik bezoek het National Museum waar Lucy ligt. Lucy is een skelet dat in 1975 in de buurt van Semera (bij de grens met Djibouti) werd opgegraven en alle andere oudheidkundige vondsten deed verbleken. Lucy bleek namelijk 3,5 miljoen jaar geleden geleefd te hebben. Men denkt zelfs

dat ze toen, als een echt mens, al rechtop liep. Aanvankelijk dacht men dat de aapmens een miljoen jaar geleden op twee benen was gaan lopen, maar nu blijkt dat dus 2,5 miljoen jaar eerder geweest te zijn. Kortom, Lucy is een grote publiekstrekker geworden.

Na dit bezoek maak ik wat afspraken met het gezellige tuinrestaurant met de toepasselijke naam 'Lucy' dat naast het National Museum ligt. De rest van de dag vul ik met het rondwandelen en foto's maken. Uiteraard maak ik een foto van een van de Hollandse DAF-bussen die hier voor het stadsvervoer ingezet worden. Een taxichauffeur beweert dat er niet minder dan driehonderd rondrijden. Ik neem het meteen van hem aan want ik zie ze werkelijk overal. Als ik bij het grote treinstation sta, kom ik er achter dat hier al een paar jaar geen trein meer binnenloopt. Ooit is deze spoorlijn die Addis Abeba met de haven in het buurland Djibouti verbindt door de Engelsen aangelegd. Een man die me rond ziet kijken vraagt me waar ik vandaan kom. Als ik 'Holland' zeg, vraagt hij me of ik het Holland House ken. Dit staat vlakbij het station en 'moet' ik volgens de man als rechtgeaarde Hollander zeker even bezoeken. Als ik daar aankom ontmoet ik meteen de eigenaar Wim Woudenberg. Zijn Hollandse enclave bestaat uit een restaurant waar ze onder andere bitterballen en kroketten serveren, gastenvertrekken en een kleine camping. Veel reizigers die lang onderweg zijn met hun fourwheeldrives, motoren en fietsen weten dit rustpunt te vinden. Wim is de man die in 1981 vanuit Nederland het grote hulptransport naar Polen organiseerde. Dit was ten tijde van Lech Walesa. Er reden toen zo'n 180 trucks in konvooi naar Polen. Dit was het grootste konvooi ooit. Drie jaar later herhaalde hij dit trucje nog eens, maar toen met een hulptransport naar Soedan, het westelijke buurland van Ethiopië. In een vluchtelingenkamp ontmoette hij een Ethiopische vrouw waar hij later mee naar Ethiopië verhuisde. Sindsdien woont Wim in Addis Abeba.

's Avonds eet ik bij mr. Martin mijn eerste injera. Dit is een typisch Ethiopisch gerecht bestaande uit een pannenkoek van teffmeel en groente in een heerlijk sausje. Injera wordt met de rechterhand gegeten. Men scheurt kleine stukken af van een grote koek in het midden van de tafel, en gebruikt die om de stoofschotel vast te nemen. Injera smaakt een beetje zurig omdat men het deeg een paar dagen heeft laten fermenteren zoals bij zuurdesem.

Na twee nachten in het guesthouse is het tijd voor mijn verhuizing naar het luxe Fox-hotel in een ander deel van de stad. Bij de receptie verwachten ze me al. De manager neemt me meteen mee naar het restaurant waar het personeel me als een vip behandelt. Na me in mijn mooie kamer gesetteld te hebben ga ik op zoek naar een kapper. Dit is een voor mij terugkerend ritueel. In elk land waar ik kom, wil ik een kapper bezoeken. Voor 30 birr knipt de kapper me heel netjes en secuur. Daarna brengt een taxichauffeur me naar de andere kant van de stad waar zich de Merkato bevindt. De Merkato is de grootste markt van Afrika. Hij strekt zich uit over een aantal blokken en omdat hij zo groot is, kun je er alles kopen wat je maar kunt verzinnen. Van etenswaar, metaalwaren, hout en matrassen tot maatkostuums en elektronica. Het is teveel om in een halve dag te bekijken. Het enige dat tegenzit, is het fotograferen. Daar houden ze op de markt niet zo van. Dit geldt trouwens voor heel Ethiopië. Als je je camera ook maar ergens op richt wordt er al snel 'birrrr' geroepen. Maar met enige moeite en zonder te betalen lukt het toch om hier en daar een foto te maken.

Terug in het hotel maak ik kennis met de lokale gids Alex die, dat is althans de bedoeling, de hele reis met ons meegaat. Hij heeft de meeste reizen voor Fox in Ethiopië gegidst en het lijkt een aardige kerel. We spreken af dat hij en de buschauffeur me 's avonds oppikken om de groep bij het vliegveld op te halen. In ons hotel zijn opvallend veel Spaanse gasten. Bij navraag blijken nogal wat Spanjaarden hun adoptiekind te komen ophalen. In ons hotel hebben ze zelfs een echt cybercafé met drie computers die we gratis kunnen gebruiken. Het ene moment is de verbinding zo traag als stroop of doet het helemaal niet terwijl de verbinding op een willekeurig ander moment behoorlijk snel is. Er is eigenlijk niets van te zeggen, het is al heel wat dat je überhaupt kunt internetten. In Nederland zijn we wat dat betreft erg verwend.

Als we 's avonds op het vliegveld zijn staat er al snel op de aankomstborden dat de vlucht geland is. Echter vijf minuten later staat er dat de vlucht vertraagd is? En dat ondanks dat hij al geland is? Enfin, de groep arriveert met 2,5 uur vertraging omdat hun vliegtuig in Frankfurt gede-iced moest worden en er wat technische problemen waren. Uiteindelijk liggen ze na een lange dag pas om

twee uur 's nachts in bed.

De volgende ochtend na het ontbijt gaan we naar de heuvels van Entoto die net buiten de stad op 2800 meter hoogte liggen. Op weg er naartoe lopen tientallen vrouwen met enorme bundels brandhout op hun rug. Ze komen uit de omliggende dorpen en zijn op weg naar de markt in de stad om het brandhout voor een paar birr te verkopen. Het is onvoorstelbaar hoe sterk deze vrouwen moeten zijn. Het uitzicht vanaf de heuvels over de stad is prachtig. Je ziet nu goed dat de stad op verschillende niveaus is gebouwd.

Tijdsverschil en Ethiopisch klokkijken

In Ethiopië begint de dag als het licht wordt en eindigt de dag als het donker intreedt en daar zijn de tijden op aangepast in een cyclus van twaalf uur. Om zes uur in de ochtend begint het leven. Het is dan 0 uur of eigenlijk 12 uur van de nacht. Zeven uur wordt het eerste uur van de dag, acht uur het tweede. Dus als je een afspraak hebt om vijf uur in de ochtend wordt je verwacht om elf uur Europese tijd. Men telt door tot zes uur in de middag (dat is dus twaalf uur Ethiopische tijd) en begint dan opnieuw met tellen tot 12.

Het motto van het Ethiopisch toeristenbureau is 'Thirteen months of sunshine'. Het klopt dat Ethiopië dertien maanden heeft. Het jaar begint op 11 september en kent dan 12 maanden van 30 dagen en 1 maand van een dag of vijf. Op 11 september 2011 gaat in Ethiopië het jaar 2004 in. Men gebruikt hier de Juliaanse jaartelling die ongeveer 7½ jaar op onze Gregoriaanse jaartelling achterloopt. Deze gebruikt men ook in de rest van de wereld.

Het is vandaag al 6 januari maar toch hebben we 's avonds een gezellige Kerstmis-dans-en dineravond waarbij uiteraard de injera op het menu staat. Ook de klok loopt met een verschil van ongeveer zes uur. Een enkele keer vergist onze gids zich en noemt hij de Ethiopische tijd in plaats van de westerse tijd. Een paar keer drukt onze gids me op het hart dat we de volgende ochtendvroeg echt om zes uur moeten vertrekken vanwege de grote afstand die we moeten overbruggen, maar wie er de volgende ochtend is, het is in ieder geval niet de gids. Na veel getelefoneer lijkt hij totaal van de aardbodem verdwenen te zijn. Hij is nergens meer te bereiken. Ik sta erop dat we zonder gids vertrekken want we hebben nog een lange weg te gaan naar Bahir Dar. Met ruim 2 uur vertraging vertrekken we eindelijk.

Bahir Dar

We reizen over een door Japan gefinancierde strakke asfaltweg die zich slingerend over de met eucalyptus begroeide berghellingen een weg zoekt. Bij een klein hotel op de rand van de Blauwe Nijl-canyon hebben we, onder het genot van heerlijke Ethiopische koffie, een fantastisch uitzicht. Hier besluit ik dat we de lunchstop overslaan om zo tijd te winnen. Er moet maar wat gesnackt worden in de bus. Voor het hotel is het ineens een drukte van belang. Er is een trouwstoet aangekomen, een van de vele die we nog zullen gaan zien. Het bruidspaar ziet er prachtig uit en hebben ieder een kroon op het hoofd. De gasten zijn erg aardig en hebben geen bezwaar tegen alle foto's die we nemen. Het valt iedereen op dat Ethiopiërs mooie gelaatsuitdrukkingen hebben.

De golvend groene heuvels van het Amhara gebied en de prachtige canyon van de Blauwe Nijl met een 1000 meter lange afdaling via scherpe haarspeldbochten zorgen voor adembenemende vergezichten. Na 563 kilometer komen we om 20.00 uur in het donker aan in Bahir Dar, gelegen aan het Tana-meer. Het was een fantastisch mooie rit door afwisselende landschappen, maar iedereen is bekaft. Achteraf bleek dat onze gids het handig vond om zichzelf op Kerstavond lam te zuipen terwijl we de volgende ochtend om 6 uur moesten vertrekken. Het zou de langste reisdag van de hele reis worden.

De volgende ochtend maken we een ontspannende boottocht over het meer waar we o.a. nijlpaarden zien en twee houten kerken uit de 14e eeuw bezoeken. De kleurrijke muurschilderingen en kunstschaten worden graag door de priesters getoond. De monniken op de weelderige begroeide eilanden leven nog altijd een teruggetrokken bestaan. Op het meer zie je ook vele vissers met hun papyrus bootjes vissen, die identiek zijn aan die van Egypte. We hebben een heerlijke lunch op het terras van het Dir Anbessa hotel. In de verte zien we het

Tana-meer liggen. 's Middags doen we met de hele groep de optionele excursie naar de Blauwe Nijl watervallen. Met een kleine veerboot steken we de Blauwe Nijl over en wandelen in vijftien minuten naar de beroemde waterval. Van de beloofde 400 meter brede waterval is nog maar een meter of 15 over. Evengoed is de omgeving erg mooi en zeker de moeite waard.

's Avonds arriveert per vliegtuig de nieuwe gids vanuit Addis Abeba. Hij gaat de rest van de reis met ons mee.

Gondar

De rit naar Gondar is maar 180 kilometer over een goede asfaltweg, dus rond de lunchtijd zijn we al in ons hotel dat op een bergtop ligt. Het uitzicht over het stadje is magnifiek. Gondar is de oude koningsstad met haar ruïnes van paleizen en kastelen die in de 17e eeuw door koning Fasiladas en zijn zonen zijn gebouwd in een mix van Axumite, Arabische en Indiase stijl. Vanmiddag bezoeken we een paar oude paleizen waarbij we niet minder dan drie spirituele huwelijksceremonies van dichtbij meemaken. Bijzonder is ook het bezoek aan Fasilada's bad, wat ook nu nog gebruikt wordt voor de Timkat ceremonie waarbij de doop van Jezus in de Jordaan wordt herdacht. Timkat is het belangrijkste doopfeest in Ethiopië en vindt op 19 januari plaats.

Debark

Vanaf Gondar is de weg 'under construction'. De Chinezen zijn hier met enorme bulldozers druk bezig de weg te verbeteren en dat betekent dat we regelmatig 'offroad' moeten rijden en we op sommige plaatsen moeten wachten tot de weg weer vrijgegeven wordt. De eerste stop is bij een Falasha dorp. Falashas zijn de zogenaamde zwarte Joden. Ze zijn in 1977 erkend als Joden en hebben daarmee het recht op terugkeer naar Israel. Tijdens twee geheime operaties zijn duizenden Falashas per vliegtuig naar Israel vervoerd. Het dorp dat wij bezoeken is inmiddels ingenomen door andere bevolkingsgroepen nadat de Falashas vertrokken zijn. De enige Falasha die is achtergebleven is een aardige vrouw die woont in een huisje met een grote Davidster op het dak. Ze nodigt ons uit in haar eenvoudige onderkomen.

Rond het middaguur arriveren we in Debark, een typisch Ethiopisch dorp met maar weinig voorzieningen. Ons hotel hier is het eenvoudigste van onze hele reis. Vooral de restaurantkeuken is heel bijzonder met het mooie afhaalluik aan de buitenkant. De keuken doet het ergste vermoeden, maar tegen alle verwachtingen in serveren ze voor de lunch een overheerlijke groentesoep.

's Middags maken we met de liefhebbers een lange wandeling door het Semien National Park. Het landschap is spectaculair met zijn diepe canyons en we vinden de zeldzame Roodhart bavianen die alleen in Ethiopië voorkomen. Het is de enige apensoort die 'graast'. In feite eten ze alleen de wortels van het gras.

In onze hotelkeuken hebben ze voor het diner een heerlijk buffet bereid, met originele Ethiopische gerechten. Het wordt een gezellig etentje bij kaarslicht want de stroom is in het hele dorp weer eens uitgevallen. De groep van 19 bestaat stuk voor stuk uit ervaren reizigers die hier niet van opkijken. Ze kunnen vaak de mooiste verhalen over hun reizen vertellen. Tot nu toe is het gezellig. Het douchen laten we maar zitten want het sanitair werkt in geen enkele kamer optimaal.

Axum

Inmiddels heb ik me de mannelijke variant van de Ethiopische groet eigengemaakt. Je schudt elkaar de rechterhand en vervolgens tik je met je rechterschouder andermans rechterschouder even aan. Bij een goede vriend doe je dit trucje drie keer, bij een 'kennis' laat je het bij één keer. Iedere ochtend is dit een leuk ritueel als ik de gids, de chauffeur en de busboy gedag zeg. Als we echter willen vertrekken, kunnen we niet tanken omdat de pompbediende erg laat op komt dagen (that's Africa!) en vervolgens niet weet wat de literprijs van de dag is. Na het nodige gesteggel en wat extra geld komen we er uit.

Onze reis gaat verder en we rijden door een onvergetelijk woest en grillig berglandschap en typische Tigray dorpjes. We moeten een aantal rivieren oversteken waardoor we via slingerwegen soms meer dan 800 meter moeten afdalen. Eenmaal de rivier overgestoken moeten we vervolgens weer 800 meter klimmen. Onze chauffeur Jushuf doet dat perfect. Ergens langs de kant van de weg in de schaduw van wat bomen verorberen we onze lunchpakketten. Wat over is geven we aan

de kinderen die inmiddels in grote getale aanwezig zijn.

We kijken onze ogen uit, zo mooi en spectaculair is het omliggende berglandschap. Helaas wordt er over honderden kilometers aan de weg gewerkt waardoor we regelmatig moeten wachten voor we verder kunnen. Het gevolg hiervan is dat we minder tijd hebben voor mooie foto- en drinkstops. Omdat men met name achterin de bus behoorlijk heen en weer geschud wordt, voeren we bij iedere stop de stoelendans uit om zodoende het ongemak eerlijk te verdelen. Ons ongemak valt echter volledig in het niet bij het ongemak van de bewoners van een vluchtelingenkamp waar we langs rijden. Hier leven in tenten en eenvoudige stenen huisjes meer dan tienduizend mensen uit Eritrea die vanwege de burgeroorlog hun land ontvlucht zijn. Wekelijks komen er mensen bij. In 2011 zullen hier zo'n tweeduizend weeskinderen verblijven volgens de Nederlandse vrouw die onderstaand weeshuis runt.

Niet veel verder stoppen we bij het 'Grace Village', een weeshuis met 54 kinderen dat opgezet is en gerund wordt door een Nederlandse vrouw. Erg mooi om te zien wat ze al bereikt heeft in vijf jaar. De meeste kinderen zijn nu weer gezond en doen het op school erg goed. Na nog een klein uur rijden arriveren we in Axum. Na deze zwaarste dag van de hele reis is iedereen bekap. Dit komt met name door de erg krappe beenruimte in de bus en het vele gestuiter. Het hotel is gelukkig prima in orde en er is zelfs een zwembad waar ook nog eens water in zit.

Axum was aan het begin van de jaartelling 700 jaar lang de hoofdstad van het koninkrijk van Axum, één van de machtigste koninkrijken uit de antieke wereld met een unieke Afrikaanse hoogstaande beschaving. Beroemd zijn de bijna 2000 jaar oude zuilen uit één stuk gehouwen, waarvan de grootste 33 meter hoog is. Helaas is deze grootste zuil tijdens het rechtop zetten meteen omgevallen. De hoogste staande zuil is 24 meter. Deze werd in 1937 door de Italiaanse Mussolini geroofd en naar Rome overgebracht. Na jarenlang onderhandelen is de zuil in 2005 aan Axum teruggegeven waar hij sinds 2007 weer in zijn volle glorie te zien is. Elke zuil markeert de begraafplaats van een belangrijk persoon. Naar verluidt liggen ook de originele bijbelse 'Ark van het Verbond' met de tien geboden in Axum. 's Middags bezoeken we het bad van de koningin van Sheba met aansluitend een koffieceremonie. Deze kan wel twee tot drie uur duren. Koffie is in Ethiopië ontdekt en nog steeds komt hier de beste koffie vandaan. De koffieboeren profiteerden er echter niet van. Sinds de grote afnemer Starbucks onder druk de dubbele koffieprijs is gaan betalen gaat het veel beter met de koffieboeren. Axum is een aangenaam stadje om meerdere dagen te verblijven. Een deel van de groep kiest ervoor om 's middags niet tussen de ruïnes te verblijven, maar relaxed bij het zwembad uit te rusten. De komende dagen zullen nog vermoeiend genoeg zijn door alle kerkbezoeken die gepland zijn.

Lalibela

Inmiddels zijn we per vliegtuig in Lalibela aangeland. Tot voor kort werd hier met de oude Fokker F50 gevlogen, maar nu beschikt Ethiopian Airlines over splinternieuwe Bombardier toestellen die van Canadese makelij zijn. Vanuit de lucht hadden we een mooi uitzicht over het spectaculaire berglandschap. Lalibela ligt op 2500 meter hoogte in een mooie vallei. We bezoeken hier een elftal monolitische kerken. 'Monolitisch' wil zeggen dat ze uit het omliggende gesteente zijn uitgehouwen. Uiteindelijk heb je een 12 meter diepe put in het gesteente waarin een stenen kerk staat. Het is zeer spectaculair om te zien.

In de 13e eeuw na Christus wilde koning Lalibela een tweede Jeruzalem stichten en bouwde elf onbeschrijfelijk mooie rotskerken. In niet minder dan 25 jaar werd de klus geklaard. Overdag zouden er zo'n 40.000 arbeiders gewerkt hebben en 's nachts deden de Engelen hun werk. Daarom is deze klus zo snel geklaard. Het wordt ook wel het achtste wereldwonder genoemd. De Sint Joriskerk is de beroemdste omdat die altijd afgebeeld wordt.

Sommige kerken zijn middels smalle lage tunnels met elkaar verbonden. In de holten van de rotsen zitten monniken te mediteren en weerklinken hun gezangen door de naar wierook geurende gangen. Een aantal groepsleden heeft moeite om aan het einde van een van de gangen via een uitgehouwen trap naar boven te klauteren. De opening naar boven is erg smal en nergens vind je houvast. Het wordt bijna een slapstick. Onze gids Temesgen (Tom) staat boven te trekken terwijl ik van onder af duw. Iedereen kan er de lol wel van inzien. Met een 'normale' groep doet Tom

gewoonlijk anderhalf uur over deze rondleiding langs deze groep van vier kerken, maar nu duurt het niet minder dan drie uur! 's Avonds genieten we van een culinair hoogstandje in het Seven Olives restaurant. Een aantal mensen vindt het eten hier zo goed dat ze er de tweede avond in Lalibela nog een keer zijn gaan eten.

Vanwege de hoge gemiddelde leeftijd van de groep (65,7 j) heb ik een optionele excursie naar een rotskerk in de bergen maar alleen gedaan. Het wordt een prachtige wandeling die o.a. door een pittoresk bergdorp gaat waar ik door een jonge student in een van de ronde hutten word uitgenodigd. De kinderen in Ethiopie krijgen vanaf hun zesde niet alleen Engelse les, ook een aantal andere vakken worden in het Engels gegeven. Zo leren ze dus al heel snel goed Engels spreken. Zo ook deze dorpsjongen. Na een klim van ruim 500 meter komt de rotskerk in zicht. Vanaf de rotskerk heb ik een fantastisch uitzicht over de hele vallei van Lalibela. De inderhaast opgeroepen priester laat me de twee handkruizen zien en een zeventhonderd jaar oude bijbel die hij gewoon met zijn blote handen vasthoudt. Tijdens de afdaling naar het dorp ligt de vallei in het zachte licht van de ondergaande zon.

Terug naar Addis Abeba

's Ochtends zien we, voor we naar Addis Abeba vliegen, een bonte stoet van honderden mensen lopen die op weg zijn naar de zaterdagmarkt. Dit schijnt een zeer kleurrijke markt te zijn. Helaas hebben wij er geen tijd voor. Na een tussenstop in Gondar landen we weer veilig in Addis. Na een nacht in de hoofdstad geslapen te hebben staan er 's ochtends zes Toyota Landcruisers klaar waarmee we het zuiden gaan verkennen. Nadat we een paar uur onderweg zijn wordt het me duidelijk hoe religieus veel mensen zijn. Onze gids Tom en de chauffeur bijvoorbeeld slaan zonder uitzondering bij iedere kerk die we passeren, ook al is hij nog zo klein, een snel kruisteken.

Langanomeer

Via de opgraving Melka Konture, waar duizenden gereedschappen en fossielen uit het stenen tijdperk zijn gevonden en de bijzondere circa 800 jaar oude Tiya stèles. Dit zijn in feite grote grafstenen variërend in hoogte van 1½ tot 5 meter. Als we een paar uur later vanaf een plateau af gaan dalen, zien we in de verte een grote lichtgekleurde vlakte liggen. We maken een fotostop om het beter te kunnen zien. Iedereen denkt dat er een groot meer ligt, maar onze gids verbaast ons met de opmerking dat die grote vlakte het grootste kassencomplex van Ethiopië is. Een paar Hollandse rozenkwekers zijn hier neergestreken vanwege het goede kweekklimaat. In de bijgevoegde nieuwsbrief lees je er meer over. Rond vier uur arriveren we bij ons luxe resort aan het Langanomeer. Het Sabana Beach resort is eigendom van een Italiaan die alles tot in de puntjes heeft laten afwerken. Het is zeer populair onder de welgestelde mensen uit Addis Abeba die hier graag het weekend doorbrengen met hun kinderen. Het leuke hier is dat er ontzettend veel verschillende vogels te spotten zijn.

Awasa

Na een paar uur rijden zijn we al in Awasa waar we de kleine vissershaven bezoeken. De gevangen vis trekt grote aantallen aalscholvers, reigers maar vooral pelikanen en de lelijke maraboes. Ze vechten om de restjes vis die achterblijven. Ter plekke wordt de vis verhandeld en er zijn een heel rijtje viseethuisjes waar je voor een paar birr een hele gebakken vis op je bord hebt. Het geheel is zeer fotogeniek. Hier is fotograferen weer geen probleem. Na dit enerverende bezoek gaan we koffiedrinken op een hele speciale plek, namelijk bij het vijfsterren hotel van de Olympische hardloper Haile Gebreselassie. Het is een idyllische plek aan het Awasa-meer. Haile heeft met zijn records inmiddels miljoenen bij elkaar gerend en probeert deze nu goed te investeren. Als wij er zijn lijkt het hotel echter nagenoeg leeg te staan.

Nadat we in een wat eenvoudiger hotel in Awasa hebben ingecheckt bezoeken we 's middags een Sidama dorp. Onze gids Tom zoekt er een uit waar nog geen toeristen geweest zijn. Respectvol vraagt hij de chef of we zijn kleine dorp mogen bezoeken. Aan de reactie van de dorpsbewoners is duidelijk te merken dat ze nog niet eerder toeristen op bezoek hebben gehad. Verbaasd en giechelend kijken ze naar de cameraschermpjes waar ze zichzelf op terugzien. Met zes man tegelijk mogen we een van de ronde hutten van binnen bekijken. Het grootste deel is voor de familie. Tot onze verbazing staan er ook een paar stuks vee in de hut. Een koe en wat geiten. De reden dat ze

in de hut staan was oorspronkelijk om ze tegen de wilde dieren te beschermen. Nu dit dorp zo dicht bij de weg ligt, is die bescherming in feite niet meer nodig omdat het wild hier niet durft te komen. Uit gewoonte wordt het vee echter nog steeds binnen gestald. Direct achter de hutten groeit de zogenaamde False Bananas. Deze boom lijkt als twee druppels water op de gewone bananenboom, met dat verschil dat de False Bananas geen vruchten draagt en zelfs de ergste droogte en pesticiden kan overleven. Het binnenste van de onderstam en de wortel worden gewonnen en gefermenteerd. Hierna wordt het fijn vermalen of geraspt en kan het in vrijwel ieder gerecht worden gebruikt. Je kunt er bijvoorbeeld heerlijke pannenkoeken of een brood van bakken. Later zullen we daar een demonstratie van te zien krijgen. Met tien sportievelingen uit de groep maken we als afsluiting een bergwandeling met een weids uitzicht over het stadje en het Awasa-meer. Voor de afwisseling vergeten we een keer het Ethiopische eten en gaan 's avonds bij een uitstekend Italiaans restaurant van een Ethiopische dame eten. Ze heeft zeven jaar in Italië gewerkt en weet nu exact hoe ze Italiaans moet koken. Dit Dolce Vita-restaurant is zeker een aanrader.

Arba Minch

Vandaag moeten we 307 kilometer afleggen waarvan een groot deel onverhard is. Hier en daar wordt er hard aan de weg gewerkt. Iedere week ligt er weer een paar honderd meter asfalt bij. Vanaf het plaatsje Alaba rijden we door een overwegend islamitisch gebied wat goed te zien is aan de klederdracht van de vrouwen. In Sodo hebben we een snelle lunchstop want we moeten nog heel wat kilometers maken.

Onderweg bezoeken we het interessante Dorze volk dat hoog in de bergen leeft en bekend staan om haar unieke, soms twaalf meter, hoge bijenkorf vormige hutten. De hutten zijn gemaakt van bamboestaken en bladeren en gaan 40 tot 70 jaar mee. Een Dorze-vrouw laat zien hoe het binnenste van de False Bananas wordt fijngeraspt. Dan maakt ze er deeg van en bakt een pannenkoek voor ons. Omdat morgen het Timkatfestival gevierd wordt zijn twee andere vrouwen bezig een groot brood van het False Bananas-deeg te bakken. Dit gebeurt in een soort grote platte wok die op een houtvuur staat. Met bananenbladeren wordt het deeg afgedekt.

We dalen weer af naar de doorgaande route en rijden in de schemering langs het Abaya meer naar het plaatsje Arba Minch. Dit is de meest zuidelijke plaats waar we komen tijdens deze reis. Het resort waar we in verblijven overtreft onze verwachtingen. Ook dit resort is van een Italiaan die zijn zaakjes goed voor elkaar heeft.

Timkatfestival

Tijdens het ontbijt zien we pas hoe mooi en weids ons uitzicht is. We kijken vanaf een hoogte van 200 meter op zowel het Abaya- als het Chamo-meer met daar tussenin de wildernis van het Nech Sar National Park. In dit park komen onder andere antilopen en zebra's voor. Als we na het ontbijt koffie drinken op het terras duiken er meteen een aantal angstaanjagende bavianen op, maar die worden meteen verjaagd door een, speciaal voor dit klusje aangestelde, medewerker van het resort. Als deze man een keer niet goed oplet sluipt een baviaan het restaurant in en grist, terwijl een stel uit onze groep rustig zit te ontbijten, het brood van tafel. Ze schrikken zich een ongeluk.

Vandaag vindt de grote doopceremonie plaats. Tom onze gids weet een goede plek waar we dit kunnen aanschouwen. Ter plaatse zien we honderden mensen die rondom een verhoging met een blauw kruis daarop opgesteld staan. Op de verhoging staat de bisschop die met een plastic maatbeker uit de keuken water uit de doopvont schept. Met een krachtige, maar zwierige armbeweging kiepert hij het heilige water over de gelovigen. Deze nemen het water met een blijde lach in ontvangst.

Wildlife

Na de lunch in het resort gaan we via een zeer slechte weg door het bos naar het Chamo-meer. We maken een boottocht in het Nech Sar National Park waar veel wild zit. Na een uur varen zien we op een zandbank de eerste prehistorische monsters liggen. Het zijn Nijlkrokodillen, de grootste krokodillensoort ter wereld. Ze kunnen tot zeven meter lang worden. De exemplaren hier mogen er ook zijn met hun vijf meter. De pelikanen die zich wel heel dichtbij de krokodillen ophouden, hebben echter niets te vrezen. Hun vlees schijnt voor de krokodillen niet bepaald smakelijk te zijn. Ietsje verderop ligt een kudde nijlpaarden in het water. Vooral de mannetjes die bijna twee keer zo

groot zijn als de wijfjes zien er gigantisch uit. Het is fantastisch om ze nu eens in het wild van dichtbij te zien, maar we houden een veilige afstand want deze dieren kunnen levensgevaarlijk zijn.

Via het Langano-meer terug naar Addis Abeba

Er wacht ons een lange reisdag want we moeten vandaag 505 kilometer afleggen. Al snel als we op de terugweg zijn stuiten we op een mensenmassa op de smalle weg. Het is een processie waarmee het Timkatfestival afgesloten wordt. We stoppen langs de kant van de weg om ze een vrije doorgang te geven. De mensen zijn uitbundig en zwaaien naar ons. Een man met een omgekeerde paraplu komt langs voor een donatie. Het is de bedoeling dat je de donatie in de paraplu werpt.

Onderweg zien we langs de weg rijk gedecoreerde grafstenen, waterbronnen waar tientallen mensen hun jerrytank of oud olievat vullen met redelijk schoon water, een grote dode hyena die aangereden is, een paardenkar waar een compleet bed met matras op vervoerd wordt, kruikenhandelaren en natuurlijk nog veel meer interessante en mooie dingen. Er worden uiteraard veel foto's gemaakt.

De rit is voorspoedig verlopen. Al om half vier arriveren bij het Sabana Beach Resort voor de allerlaatste overnachting. Sommigen gaan nog even zwemmen en luieren aan het strand van het Langano-meer. Anderen houden het bij luieren voor hun huisje met uitzicht over het meer. En weer zijn er tientallen verschillende vogels te spotten.

De laatste ochtend kunnen we voor het eerst uitslapen want we vertrekken pas om twaalf uur. We rijden via de Rift Vallei richting Addis Abeba. Dit is een scheur in de aardkorst die zich uitstrekt van de Rode Zee tot Mozambique. Bij het plaatsje Debre Zeit (Olijfberg) is een diep kratermeer waar we de lunch gebruiken alvorens we de drukke invalsweg naar Addis Abeba opdraaien. We rijden weer tussen de oude zwarte walm uitspuwende vrachtwagens en bussen. Overal zien we grote fabriekspanden die in aanbouw zijn. Het lijkt goed te gaan met de lokale economie.

In het centrum van de hoofdstad hebben we een heerlijk afscheidsdiner bij het Cottage restaurant. Hier nemen we afscheid van onze gids Tom en de zes chauffeurs alvorens ze ons bij het vliegveld afzetten. De laatste birrs worden teruggewisseld naar euro's en dollars totdat de man achter het loket uitverkocht is en het luik dichtdoet.

Ethiopië was voor mij een nieuwe en bijzondere bestemming die ik zeer de moeite waard vond en waar ik zeker nog eens terug wil komen.

Inmiddels heb ik dezelfde reis in januari 2012 nog eens gedaan en wederom vond ik hem de moeite waard. Deze keer waren we tijdens het Timkatfestival in Addis Abeba waar het massaal gevierd werd. In plaats van een plastic maatbeker werden hier tuinslangen ingezet om de menigte gelovigen met gewijd water te dopen.